

Ishiguro'nun on yıldır beklenen romanı Gömülü Dev dünya ile aynı anda Türkiye'de

Pek çok okur ve eleştirmen tarafından yaşayan en iyi yazar olarak nitelenen Kazuo Ishiguro'nun tam on yıldır beklenen yeni romanı “Gömülü Dev”, dünyada yayımlandığı ay Türkçe'de. Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan “Gömülü Dev”de Ishiguro'nun her bir romanında farklı zamanlara, farklı coğrafyalara odaklanan bakışı, bu kez çok eskilere götürüyor okuru.

Romalıların Britanya'dan ayrılışından sonra, Britonlar ile Saksonlar'ın arasındaki savaşın yatıştığı dönemdeyiz. Romanın karakterlerinden birinin Kral Arthur'un şövalyelerinden olduğunu söylersek ne kadar geriye gittiğimizi daha iyi anlatmış oluruz. Kayalara oyulmuş bir kovanda, bir Briton topluluğunun arasında yaşayan Axl ve “Prensesim” dediği karısı Beatrice'le tanışıyoruz önce. Epey yaşlı olduğunu anladığımız çiftin yaşamı yılların yorgunluğu yüzünden zorlaşmış gibi. Uzun süre önce yanlarından ayrılmış olan oğullarının yaşadığı köye gitmeye karar vermeleri de korunmak, kollanmak istemelerinden ileri geliyor. Fakat oğullarının yanına varana dek zorlu bir yolculuğu göze almaları gerektiğinin farkındalar. Her şeye rağmen son bir gayretle atıldıkları macerada karşılıklarına çıkacak olan yoldaşlarıyla yaşayacaklarını tahmin etmeleri ise mümkün değil.

Ishiguro'nun bütün romanlarında olduğu gibi “Gömülü Dev”de de evrensel temalarla karşılaşıyoruz: Hafıza ve unutuş, aşk ve yaşlılık, savaş ve barış. Görünenin ardında gizlenmiş gerçeğe ulaşmanın, geçmişle yüzleşmenin hem birey hem de toplum için ne denli güç olduğuna dair bir sorgulamaya davet ediyor bizi yazar.

Ishiguro'nun kurguladığı bu uzak geçmiş yamyam devlerin, büyü'nün, karanlık güçlerin, ejderhaların diyarı; o döneme ilişkin anlatıları kuşatan gerçeküstü öğelerin hepsinin kanlı canlı karşımıza çıktığı bir dünya. Bu hem tanıdık hem de uzak arka planda anlattığı öykünün derdi ise Ishiguro okurlarına beklediklerini veriyor. Öykünün belli bir zamana ve yere kolayca bağlanmasını istemeyen Ishiguro gerçeküstü öğelerin yarattığı masalsi atmosferle

amaçladığı özgürlüğe kavuşurken, toplumların kolektif hafızasına ve geçmiş acıları nasıl sağalttığına ilişkin müthiş gözlemlerini etkileyici diliyle birleştirerek sunuyor.

Kendine has incelikli diliyle üslubuyla temel bir soru koyuyor ortaya: Hatırlamamızın bedeli nedir, peki ya unutmamızın?

Gömülü Dev

Kazuo Ishiguro

Çeviren: Roza Hakmen

276 Sayfa

Yapı Kredi Yayınları

“Dünyanın yaşayan en büyük yazarı Kazuo Ishiguro’dan yeni bir roman. Bir başyapıt.”
David Walliams

“Kazuo Ishiguro öyle tuhaf ve harika bir roman yazmış ki!.. Benzersiz, okuru esir alan bir roman.” David Sexton, Evening Standard

“Özünde zorlu bir mesaj taşıyan güzel bir masal... Bu yıl Gömülü Dev’den daha iyi bir roman yayımlanacağını sanmıyorum.” John Sutherland, The Times

“2015’in en önemli edebiyat olmaya aday... Ishiguro’dan kışkırtıcı bir başyapıt.” The Bookseller

“Ishiguro’nun otuz üç yıllık yazarlık kariyerinin en tuhaf, en cesur ve iddialı eseri.”
Alexandra Alter, New York Times

“Hem kendine özgü bir roman hem de fantastik türüne dahil edilebileceğimiz pek çok ayrıntı içeriyor... Ishiguro insanoğlunun varoluşuna ilişkin hakikatlerin olgularda ve belgelerde değil, bilincin sonsuz değişiminde, bir insanın yaşam yolculuğunda yattığının farkında. İncelikli, özü yansıtan, yeni şeyler söyleyen bir roman ve Ishiguro’nun bütün romanları gibi okudukça açıyor kendini, karakterlerinin ıstırabıyla büyülüyor okurunu. Cesur, kederli, zekice tasarlanmış bir roman. Anlatılan yolculuk hayal ürünü olabilir, ama insanlığın hikâyesine ilişkin çok şey söylüyor; büyüklüğü ve gücü de buradan geliyor zaten.” Joanna Kavenna, Prospect

“Ishiguro hem eserlerinin niteliği hem de asla aynı tarzda romanlar yazmaması bakımından çok özel bir yazar... Gömülü Dev müthiş bir emeğin ürünü olan tuhaf bir roman... Bütün önemli romanların taşıdığı bir özelliğe sahip: Okurun zihninden uzun süre çıkmıyor, iyice yerleşiyor ve kendisini hatırlatıp duruyor... Olağanüstü bir roman.” Neil Gaiman, New York Review of Books

“Gömülü Dev’in ilk sayfasından son sayfasına, her bir cümlesinde yarattığı baskın etki sakin ve ölçülü bir hüznün... Beni Asla Bırakma ne kadar bilimkurgu ise, Öksüzlüğümüz ne kadar detektif romanı sayılabilirse, Günden Kalanlar ne kadar tarihsel arka plana sahip bir dram niteliğindeyse, Gömülü Dev de o kadar fantezi romanı; hem büyük ölçüde türün özelliklerini taşıyor, hem de bambaşka... Finalinin duygusallığı uzun zamandır karşılaşmadığım kadar yıkıcı olduğundan, ilk sayfalarına yeniden dönüp, bu dokunaklı ve harikulade kitabın tuhaf sislerine bir kez daha girme ihtiyacı duydum.” Mark O’Connell, Slate Magazine

Alıntılar:

* Günümüzde kırsal bölgeleri hoş bir şekilde tarla, yol ve çayırlara ayıran çalılık çitlerimiz yoktu henüz. O günlerde yolcular muhtemelen sık sık ayırt edici hiçbir özelliği olmayan manzaraların ortasında, ne yana dönseler neredeyse tıpatıp aynı görüntülerle karşı karşıya kalıyorlardı. Uzakta, ufuk çizgisinde dik taşlardan oluşan bir sıra, bir ırmak kıvrımı, bir vadinin iniş-çıkışı; bunlar bir yol çizebilmek için tek ipuçlarıydı. Yanlış bir dönüşün felakete sonuçlanması çok muhtemeldi. Kötü hava koşulları yüzünden telef olanlardan söz etmeye bile gerek yok; yolunu şaşırانların işlek yollardan uzakta pusu kurmuş –insan, hayvan ya da doğaüstü varlık kılığındaki– saldırganlarla karşılaşma tehlikesi iyice artardı.

* Patika iki kişinin yan yana yürüyemeyeceği kadar daraldığında, önden Axl’in değil, her seferinde Beatrice’in yürüdüğünü de fark etmiş olabilirsiniz. Tehlikeli olabilecek arazide erkeğin önden gitmesi daha doğal görüldüğünden buna şaşırılmışsınızdır; zaten ormanlık alanlarda, kurt ya da ayı çıkma ihtimali olan yerlerde hiç tartışmadan yer değiştiriyorlardı. Ama Axl çoğunlukla karısının önden gitmesine özen gösteriyordu; çünkü karşılaşabilecekleri neredeyse bütün ifritlerin ve kötü ruhların –tıpkı sürünün sonundaki antilobun izini süren kaplanlar gibi– kafilenin sonundakini av olarak seçtikleri bilinen bir şeydi. Dönüp baktığında, arkasından yürüyen yoldaşının geride hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolmuş olduğunu gören yolcuların sayısı az değildi. Yürürlerken Beatrice’in belirli aralıklarla “Orada mısın Axl?” diye sormasının sebebi de bu tür bir olaydan korkmasıydı. Axl her defasında “Buradayım prensesim” diye cevap veriyordu.

* “Bütün o anıları geri getirebiliriz prensesim. Ayrıca ben ne hatırlarsam hatırlayayım, ne unutsam unutayım, kalbimde sana olan sevgim hiç değişmeyecek. Sen de öyle düşünmüyor musun prensesim?”

“Evet Axl. Ama bir yandan düşünüyorum, acaba bugün kalbimizde hissettiğimiz şey, yağmur çoktan dindiği halde şu tepemizdeki ıslak yapraklardan üstümüze düşen yağmur damlaları gibi bir şey mi? Acaba anılarımız olmayınca aşkımız da mecburen solup gidecek mi?”

“Tanrı böyle bir şeye izin vermez prensesim.” Axl bunu alçak sesle, neredeyse fısıltıyla söyledi, çünkü kendisi de içinden adını koyamadığı bir korkunun yükseldiğini hissetmişti.

* Açıklığı iyice görecekları bir noktaya vardıklarında epey büyük bir yer olduğunu anladılar; eskiden, daha müreffeh devirlerde birisi buraya bir ev yapıp etrafına da meyve ağaçları dikmeye niyetlenmiş olabilirdi. Ana yoldan ayrılan patika, şimdi ot bürümüş olmakla birlikte özenle açılmıştı; geniş, yuvarlak bir alana varıyordu, tam ortasındaki dallı budaklı, devasa meşe ağacının olduğu yer hariç, üstü açıktı. Şu anda durdukları yerden, meşenin gölgesinde, sırtını ağacın gövdesine yaslamış oturan biri görülüyordu. Profilden görüyorlardı onu, üstünde zırh vardı muhtemelen; iki demir bacak, çocuksu bir şekilde çimenlerin üzerinde

kaskatı öne uzatılmıştı. Ağacın kabuğundan fişkırان yapraklar adamın yüzünü kapatıyordu, ama miğferi olmadığını görebiliyorlardı. Eyerli bir at yakında memnun mesut otluyordu.

* Gündüz odaya ilk girdiklerinde kuşlar oradaydı. Axl daha o anda bile bu kargaların, karatavukların, tahtalı güvercinlerin çatı kirişlerinin arasından onlara bakışında bir fesatlık sezmemiş miydi zaten? Yoksa sonraki olaylar hafızasını mı çarpıtmıştı?

* Beatrice askerin ölümünden ötürü allak bullaktı. Mezar derinleşirken ağır ağır ulu meşeye yürümüş, tekrar gölgesine oturup başını öne eğmişti. Axl gidip yanına oturmak istemişti, kargalar toplanmasa giderdi. Şimdi karanlıkta yatarken, o da öldürülen adama üzüldü. Askerin küçük köprüünün üzerinde kendilerine ne kadar kibar davrandığını, Beatrice'le ne kadar şefkatli konuştuğunu hatırladı. Açıklığa ilk girdiğinde atını ne kadar ustalıklı konumlandırmış olduğunu da hatırladı. O sırada bu konumlanış Axl'ın hafızasını dürtmüştü; şimdi, gecenin sessizliğinde Axl yükselip alçalan bozkırı, kasvetli gökyüzünü ve süpürge otlarının arasından gelen koyun sürüsünü hatırladı.

* Gerçekten de tek başına bir keşiş avluyu süpürmekteydi; yaklaştıklarında Axl adamın kendi dünyasında kaybolmuş, dudaklarını sessizce oynatarak kendi kendine konuştuğunu fark etti. Edwin onları avludan geçirip iki bina arasındaki bir boşluğa götürdüğünde dönüp bakmadı bile. Geçitten ince otlarla kaplı, engebeli ve eğimli bir araziye çıktılar; bir sıra halinde dizili, adam boyunu geçmeyen kurumuş ağaçlar bir patikanın işaretiydi.

* Güçlü ve garip bir duyguyla mücadele halindeydi, kendisini neredeyse rüyalara gark eden, ama etrafında bütün konuşulanları net olarak işitmesini engellemeyen bir duygu. Kış mevsimi ırmakta bir kayıkta ayakta durarak yoğun sise bakan, sisin her an dağılabileceğini, ilerideki toprakların canlı görüntülerinin ortaya çıkacağını bilen biri gibi hissetmişti kendini. Ve korkuya kapılmıştı, ama anı zamanda bir merak da –veya daha güçlü ve karanlık bir şey de– hissetmiş ve kendi kendine, ısrarla “Her ne ise, göreyim onu, göreyim” demişti.

* Rüyasında gerçek annesi mi çağırılmıştı onu? Belki bu yüzden o kadar çok uyumuştur. Peki total keşiş onu sarsarak uyandırdığında niçin savaşçının yanına koşacağına sanki hâlâ derin rüyalardaymış gibi o uzun, tuhaf tünelde diğerlerini izlemişti?

Hiç kuşkusuz annesinin sesiydi, samanlıkta onunla konuşmuş olan sesin aynısı. “Benim için güçlen Edwin. Güçlen ve gel kurtar beni. Gel kurtar beni. Gel kurtar beni.” Bir önceki sabah duymadığı bir aciliyet vardı bu kez sesinde. O kadarla da kalmamıştı; Edwin açık duran gizli kapaktan aşağıya, karanlığa inen basamaklara gözünü diktiğinde, bir şeylerin onu kuvvetle çektiğini hissetmiş, başı dönmüş, neredeyse midesi bulanmıştı.

* Sağa sola savrulan paçavralar içindeki o kocamış kadınlar da bir zamanlar masum genç kızlardı, bazıları güzeldi, zarıftı, en azından tazeydi, bu da çoğu zaman bir erkek için yeterlidir. Böyle kasvetli bir sonbahar gününde önümde uçsuz bucaksız, bomboş, ıssız topraklar uzandığında bazen hatırladığım o genç kız da öyle değil miydi? Güzel sayılmazdı, ama benim gözümde çok hoştu. Onu sadece bir tek kere, gençliğimde görmüştüm, üstelik o zaman da konuşmuş muydum sanki? Yine de bazen zihnimde gözümün önüne geliyor, uykumda ziyaretime geldiğini sanıyorum, çünkü çoğu kez rüya benden uzaklaşırken esrarlı bir memnuniyetle uyanıyorum.

* Zaman zaman eksikliğini çektiysem de karım olmadı hiç. Ama görevini tamamlayan iyi bir şövalyeydim. Bunları duyduğunda yalan söylemediğimi anlayacak. Aldırmayacağım ona. Tatlı gün batımı, kayıkçı sandalın bir tarafından ötekine geçerken üzerime düşen gölgesi.

Ama bunlar daha sonra olacak. Bugün Horace'la birlikte bu kurşuni göğün altında tırmanmak zorundayız, çorak bayırdan yukarı, bir sonraki tepeye; çünkü işimizi henüz tamamlamadık, Querig bizi bekler.

* Sabah güneşinde sandalın dibine çökmüş, yaramaz cinler üstünde cirit atarken Axl'ın işittiği sözleri söylüyordu:

“Bırak onu yabancı. Bize bırak onu.”

“Lanet olsun size” diye mırıldandı Axl, zorlukla ilerlerken. “Ondan asla vazgeçmeyeceğim, asla.”

* Son kayaları da aştı ve kendini yukarı, uçurumun tepesine çekti. Önünde uzanan topraklar çoraktı, rüzgârdan kavrulmuştu; ufuktaki solgun doruklara doğru hafif bir eğimle yükseliyordu. Yakında yer yer süpürge otları ve dağ otları bitmişti, ama ayak bileğini geçecek yükseklikte hiçbir bitki yoktu. Buna rağmen, tuhaftır, orta mesafede, karşısında orman gibi görünen bir şey vardı; gür ağaçlar rüzgârın saldırlarının ortasında sakince ayakta. Bir tanrının aklına esmiş de gür bir ormanın bir bölümünü iki parmağıyla tutup bu çorak topraklara mı bırakmıştı?

* “Şunu unutma genç yoldaşım. Kurtarmak için çok geç kalınsa bile, intikam için geç kalınmamıştır. Onun için verdiği sözü bir tekrarla bakayım. Yaraların veya geçireceğin zorlu yıllar yüzünden can vereceğin güne kadar Britonlar'dan nefret edeceğine söz ver.”

“Seve seve söz veriyorum savaşı.”

* Horace'la ormana vardığımızda her yer sessiz ve huzurluydu. Hatta ağaçlarda öten bir-iki kuş bile vardı; ağaç dalları çılgınca hareket etse de, aşağıda bir ihtiyarın düşüncelerinin nihayet fırtınada alabora olmadan bir kulaktan diğerine ulaşabileceği sakin bir bahar günü hüküm sürmekteydi. Horace'la bu ormana son geldiğimizden beri epey yıl geçmiş olmalı. Yaban otları devleşmiş, ısrırganların eni küçük bir çocuğun avucu kadar, boyu bir adamı iki kere sarar. Horace'ı otlayabildiği kadar otlasın diye uygun bir yerde bırakıp yaprakların korunağı altında biraz gezindim. Şu güzel meşeye sırtımı yaslayıp şurada niçin biraz dinlenmeyeyim? Bir süre sonra buraya geldiklerinde, ki geleceklerdir mutlaka, o zaman ikimiz birer savaşçı olarak yüzleşiriz.

* Bazılarınızın, size yapılan kötülüğü yaşayanlar hatırlasın diye dikilmiş güzel anıtlarınız olacak. Bazılarınızınsa, sadece kaba tahta haçları ya da boyalı taşları; bazılarınız da tarihin karanlığına gömülü kalmaya mahkûm olacaksınız. Her hâlükârda kadim bir kafilenin parçasısınız.

* Rüzgâra karşı yan yana durmuşlar, birbirlerine yaslanmışlardı, onlarla ilk karşılaştığı zamana göre çok daha yaşlı görünüyorlardı. Yamaçtan aşağı incek takatleri kalmış mıydı?

* “Kayıkçı, sizinle dürüstçe konuştum, umarım hakkımızda daha önce verdiğiniz hükümden şüpheye düşmezsiniz. Tahmin ederim ki bazıları bu sözlerimi duyduklarında sevgimizin kusurlu ve kırık olduğunu düşünecektir. Ama Tanrı yaşlı bir karı-kocanın birbirlerine sevgisinin ağır aksak yürüyüşünü bilip kara gölgelerin de o bütünün bir parçası olduğunu anlayacaktır.”